

Krisis

Tijdschrift voor actuele filosofie

GIJS VAN DONSELAAR & TSJALLING SWIERSTRA

VOORWOORD

PIETER PEKELHARING: DENKER, DOCENT, INSPIRATOR

Krisis, 2013, Issue 2

www.krisis.eu

Het bijna ondenkbare gaat gebeuren. Pieter Pekelharing gaat werkelijk de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Niet alleen ziet hij eruit of hij nog maar veertig is, ook zijn inzet voor het onderwijs, zijn engagement met het maatschappelijk debat, zijn belangstelling voor de abstracte filosofische vragen zijn altijd zo levendig, om niet te zeggen bruisend, gebleven dat het moeilijk is ons voor te stellen dat we hier met een pensionado te maken zouden hebben. En ach nee, daar hoeven we ook niet voor te vrezzen. Voor Pieter zal zijn leeftijd er niet toe doen; wij zijn nog lang niet van hem af! Toch hebben we de gelegenheid aangegrepen om deze markante figuur in het Nederlandse filosofische landschap te 'memoreren' door een *Krisis Amicorum* samen te stellen dat wil aansluiten bij de veelzijdige belangstelling die Pieter altijd heeft gehad: de bijdragen van zijn vrienden en collega's variëren van metafilosofische analyses tot concrete hedendaagse problemen als voedselveiligheid en privacy, van democratietheorie tot deugdethiek, van autonomie tot groene politiek, van (internationale) rechtvaardigheid tot (feministische) cultuurkritiek. En er is meer.

Zo'n dertig jaar geleden werd Pieter Pekelharing benoemd tot docent wijsbegeerte aan de UvA, de universiteit waaraan hij ook zelf sociologie en filosofie had gestudeerd. Van meet af aan was zijn docentschap een groot

succes. Hij was betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het inleidende propedeuseonderwijs in zowel praktische filosofie als geschiedenis van de filosofie, en daarnaast heeft hij talloze geavanceerde Ba- en Ma-modules op deze gebieden opgebouwd en onderwezen, waarbij hij graag samenwerking zocht met zijn collega's. 'Culture of the market', 'Vrijheid en autonomie', 'Was god al dood in de zeventiende eeuw?', het zijn inmiddels begrippen binnen de afdeling. En Pieters kwaliteiten als docent bleven allerminst onopgemerkt: in drie opeenvolgende jaren (2004, 2005, 2006) werd hij door zijn studenten wijsbegeerte genomineerd als 'UvA-docent van het jaar', en dat kon niet anders dan culminereren in het behalen van die eretitel in het jaar 2006. In 2008 werd hij bovendien nog eens derde in de competitie voor de 'FGw-onderwijsprijs' voor de module *Culture of the market*.

Maar Pieters docentschap bleef niet beperkt tot de klaslokalen van de UvA. Wie heeft niet aan zijn lippen gehangen tijdens zijn ter plekke geïmproviseerde bijdragen aan publieksdebatten in De Balie of De Rode Hoed? Wat is er leuker dan met Pieter te discussiëren? Hij weet daarbij leven en tekst op onnavolgbare manier te verweven en maakt zo als geen ander de filosofie levendiger, en het leven filosofischer. Het verzandt nooit in steriele spelerei, want het gaat met Pieter altijd ergens over. Zo brengt hij de filosofie terug tot waar die ooit begon, namelijk het gesprek waarin de partners elkaar instrueren, uitdagen, beleren, ondervragen, corrigeren, al doende wild genietend van dit gemeenschappelijke (onder)zoeken. Als er één iemand de eretitel van Amsterdamse Socrates verdient, dan is hij dat.

Hoe velen heeft hij niet dit of dat boek in de handen gedrukt met het dringende advies: dit is geweldig, dit *moet* je echt lezen! Dat begon al in de spelonken van de filosofische boekhandel Tummers, naast de ingang van de Oudemanhuispoort, waar hij decennia geleden werkte als verkoper. En wat voor een verkoper. Ook al kwam je binnen met het vaste voornemen een bepaald boekje aan te schaffen, onvermijdelijk verliet je het pand weer met een hele stapel door Pieter aangeprezen – en, toegegeven, al enigszins beduimelde – boeken. Vaak zaten daar gouden tips tussen, en hele filosofische carrières zijn van richting veranderd op grond van de leesadviezen van deze biblio-omnivoer. Het omgekeerde kwam ook wel eens voor: het boek viel wat tegen na de lofzang die Pieter er net op had afgestoken. Want

Krisis

Tijdschrift voor actuele filosofie

dat is een ander kenmerk van Pieter. Zijn tomeloze filosofische enthousiasme impregneert alles wat hij zegt en aanraakt. Dat tilde zo'n boek dan dusdanig op, dat de feitelijke tekst wat schamel af kon steken bij de door Pieter opgediste versie.

Dat speelde de redactie van *Krisis* ook wel eens parten, in de jaren dat Pieter daar nog deel van uitmaakte. Bij het bespreken van kopij kwam het regelmatig voor dat Pieter enthousiast uit de doeken deed hoe geweldig een ingezonden stuk was, waarna de rest van de redactie alleen maar beuust kon stamelen: 'Eh, ja, als z/hij had geschreven wat jij er in hebt gelezen, dan was het inderdaad een geweldig stuk geweest, maar dat staat er dus eigenlijk allemaal niet ...' Vaak was het mogelijk de auteur dan van zulke goede feedback te voorzien dat er vervolgens wel kwam te staan wat Pieter er van meet af aan al in dacht te hebben gelezen. Hoe veel stukken zijn er zo niet dankzij zijn grootmoedige enthousiasme van de prullenbak gered? In dit verband past een kleine persoonlijke anekdote van een van ons beiden. Mijn eerste publicatie verscheen in *Krisis* in de tijd dat Pieter in de redactie zat. Hoewel het stuk al was geaccepteerd, werd publicatie om nu niet ter zake doende redenen uitgesteld. In een stuk van hemzelf wees Pieter daarom alvast vooruit naar mijn 'binnenkort in *Krisis* te verschijnen' artikel, waarbij hij de portee ervan even kort samenvatte. Uiteraard met zijn gebruikelijke scherpzinnigheid, grootmoedigheid en verblinde enthousiasme. Zijn samenvatting bleek mijn origineel dan ook vele malen te overtreffen. Ik heb daarom destijds een nieuwe versie gemaakt waarin ik opschreef wat Pieter er al eerder in meende te hebben gelezen. Tot op de dag van vandaag worstel ik met de vraag of we dit nu wel of niet als 'plagiat' moeten aanmerken. Ik troost me dan uiteindelijk met de gedachte dat er in Amsterdam en Nederland veel meer plagiaatplegers zoals ik moeten zijn, die zich allemaal hebben gelaafd aan de constant overvloeiende bron van Pieters mateloze filosoferen.

Dat we dat met zijn allen nog maar lang mogen blijven doen!

Gijs van Donselaar en Tsjalling Swierstra – Voorwoord

Gijs van Donselaar is Universitair Docent Ethiek en Politieke Filosofie bij de capaciteitsgroep *Philosophy & Public Affairs*, Departement Wijsbegeerte, Universiteit van Amsterdam.

Tsjalling Swierstra is hoogleraar filosofie aan de Universiteit van Maastricht. Hij publiceert vooral over techniekfilosofische en sociaalfilosofische kwesties. Hij publiceerde onlangs samen met Simone van der Burg *Ethics on the laboratory floor* (Palgrave 2013).

© De Creative Commons Licentie is van toepassing op dit artikel (Naamsvermelding-Niet-commercieel 3.0). Zie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl> voor meer informatie.